

**URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KRAKOWIE**

31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5
Tel./Fax (0-12) 421-75-79, 421-74-98
E-mail: krakow@uokik.gov.pl

RKR-61-1/03/MS-13/03

Kraków, dn. 11 lipca 2003r.

DECYZJA Nr RKR - 25/2003

Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 i 2 oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2003r. Nr 86 poz. 804) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18 poz. 172z późn. zm.), po przeprowadzeniu - na wniosek Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Pszczynie - postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. **uznaje się** stosowanie w obrocie z konsumentami przez Janusza Woźniaka prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowa „OSMOSIS” – Profesjonalne Systemy Uzdatniania Wody z siedzibą w Krakowie, ul. Fiołkowa 10/6, reklamy sprzedawanych przez siebie filtrów do wody pt. „Ocena przydatności wody uzyskanej metodą odwróconej osmozy Firmy „OSMOSIS”, **za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, polegającą na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz nieuczciwej i wprowadzającej w błąd reklamie,
- II. nakazuje się zaniechania stosowania przez Janusza Woźniaka praktyki określonej w pkt I

UZASADNIENIE

Do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie wpłynął w dniu 27.01.2003r. wniosek Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Pszczynie (zwanego dalej „Rzecznikiem”) o wszczęcie przeciwko Firmie Handlowej „OSMOSIS” – Profesjonalne Systemy Uzdatniania Wody z siedzibą w Krakowie, ul. Fiołkowa 10/6 (zwanemu dalej „OSMOSIS”) postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W uzasadnieniu wniosku Rzecznik podniósł, iż „OSMOSIS” posługuje się w obrocie z konsumentami opinią pt. „Ocena przydatności wody uzyskanej metodą odwróconej osmozy firmy „OSMOSIS” Kraków, ul. Fiołkowa 16” – zwanej dalej „Oceną (...)” - opatrzoną nazwiskiem prof. Zygmunta Antoszewskiego – Kierownika Katedry Śląskiej Akademii Medycznej. Tymczasem – posiadane przez Rzecznika informacje wskazują, że prof. Zygmunt Antoszewski nie sporządzał opinii dla w/w przedsiębiorcy, a dane dotyczące autora opinii są nieprawdziwe. Powyższe okoliczności – zdaniem Rzecznika –

świadczą, iż „OSMOSIS” narusza ciążący na nim obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz dopuszcza się czynów nieuczciwej konkurencji w zakresie reklamy. Do przedmiotowego wniosku Rzecznik dołączył kopie kwestionowanej „Oceny (...)”.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, organ antymonopolowy - postanowieniem nr RKR-78/2003 z dnia 11.03.2003r. - wszczął przeciwko panu Januszowi Woźniakowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowa „OSMOSIS” – Profesjonalne Systemy Uzdatniania Wody - postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz nieuczciwej i wprowadzającej w błąd reklamie filtrów do wody.

Odpowiadając na podniesione zarzuty, „OSMOSIS” stwierdziła, że jej działania nie naruszają zbiorowych interesów konsumentów, ani nie uchybiają obowiązkowi udzielania konsumentom rzetelnej informacji. Wyjaśniła ponadto, że głównym dystrybutorem filtrów wody jest przedsiębiorca GENOWA SYSTEM POLAND LTD., który dla sprzedawanych przez siebie filtrów uzyskał opinie – oceny przydatności wody uzyskanej metodą odwróconej osmozy, sporządzone przez prof. Zygmunta Antoszewskiego ze Śląskiej AM oraz dr hab. Marka Strzelczyka z Wojskowej Akademii Medycznej. Oceny te zostały „OSMOSIS” udostępnione przez GENOWA SYSTEM POLAND LTD., jako odnoszące się do sprzedawanych przez nią urządzeń filtrujących i w związku z tym posługuje się nimi w prowadzonej działalności. W jej ocenie stosowanie udostępnionej opinii nie narusza obowiązujących przepisów, ponieważ „OSMOSIS” posiada atesty potwierdzające dobrą jakość sprzedawanych filtrów. Odnosząc się natomiast do „Oceny (...)” dostarczonej przez Rzecznika, wyjaśniła, iż jest ona wykorzystywana wyłącznie w celach szkoleniowych i jest udostępniana przedstawicielom handlowym, w ramach prowadzonych zajęć szkoleniowych. Ponadto „OSMOSIS” wniosła o umorzenie prowadzonego postępowania.

Po przeprowadzeniu postępowania, organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Głównym dystrybutorem filtrów do wody, działających na zasadzie odwróconej osmozy, produkowanych przez przedsiębiorcę AQUAFILTER INC. z siedzibą w USA jest polski przedsiębiorca GENOWA SYSTEM POLAND LTD. z siedzibą w Łodzi. W obrocie gospodarczym oraz reklamie przedsiębiorca ten wykorzystuje opinie – oceny przydatności wody uzyskanej metodą odwróconej osmozy, sporządzone na jego zlecenie dr hab. Marka Strzelczyka z Wojskowej Akademii Medycznej oraz przez prof. Zygmunta Antoszewskiego ze Śląskiej AM.

Ocena autorstwa dr M. Strzelczyka została sporządzona dla filtrów oznaczonych symbolem KTM AIMRO. Natomiast druga ocena – sporządzona przez prof. Z. Antoszewskiego – specjalistę w zakresie chirurgii, anestezjologii oraz stomatologii, zatrudnionego w Górnośląskim Centrum Medycznym Śląskiej Akademii Medycznej – nie zawiera jednoznacznej informacji, czy dotyczy ona określonego modelu filtra, urządzenia oznaczonego określonym symbolem, czy też wszystkich filtrów wyprodukowanych przez AQUAFILTER INC. Treść tej oceny („Zastosowanie w urządzeniu FRO mineralizatora

AIMRO ma na celu (...)” może sugerować, iż została ona sporządzona dla urządzenia oznaczonego symbolem FRO.

Sprzedż przedmiotowych filtrów na obszarze województw małopolskiego i śląskiego prowadzi m.in. „OSMOSIS”, której główny dystrybutor udostępnił posiadane atesty, niezbędne do wprowadzania filtrów do obrotu gospodarczego oraz materiały reklamowe, w tym opisane powyżej opinie – oceny.

Treść „Oceny (...)” oznaczonej nazwiskiem prof. Z. Antoszewskiego, wykorzystywanej przez „OSMOSIS” w obrocie z konsumentami – którą Rzecznik dołączył do wniosku – odbiega od treści oceny sporządzonej przez w/w dla GENOWA SYSTEM POLAND LTD. W porównaniu bowiem do treści tej oceny występują następujące różnice (cudzysłowem oznaczono informacje wprowadzone w ocenie stosowanej przez „OSMOSIS”):

1. treść „Oceny (...)” wskazuje, iż została sporządzona dla filtrów (systemu) oznaczonych symbolem AQ-PRO,
2. nie zawiera informacji, że producentem urządzenia jest AQUAFILTER INC., a jej treść sugeruje, iż producentem jest „OSMOSIS”,
3. w informacji o autorze „Oceny (...)” zamieszczono dane, z których wynika, że jest on specjalistą w zakresie onkologii i anestezjologii, oraz Kierownikiem Katedry Śląskiej Akademii Medycznej,
4. podano inne adresy i nr telefonów: Górnośląskiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej oraz autora oceny,
5. dodano informację, że filtr oczyszcza wodę: „... z dioksyn, PCV (...), niebezpiecznych dla życia (...) kadmu, arsenu (...), miedzi, niklu, aluminium.”,
6. dodano informację, że oczyszczona w ten sposób woda jest pozbawiona „z pozostałości po rozkładzie zwierząt żyjących w rurach o dużej średnicy”,
7. dodano informację, że długotrwałe picie zanieczyszczonej wody „(w przypadku badań: wody pozaklasowej)” prowadzi (...) do powstania chorób nowotworowych, „a zwłaszcza raka piersi oraz organów wewnętrznych”, chorób naczyń krwionośnych, „prowadzących do zawałów serca (...), żylaków, tzw. syndromu zmęczenia, chorób wzroku, tętniaków, zawrotów i bólów głowy, wrzodów, kamicy, anemii, uszkodzeń płuc chorób skóry, uczuleń, uszkodzeń szpiku kostnego, srebrzycy”...,
8. dodano informacje, że: „Trzy szklanki (wody – przyp. własny UOKiK) mineralizowanej przez System AQ-PRO firmy „OSMOSIS” Kraków pokrywają dzienne zapotrzebowanie na związki mineralne przyswajane z płynów” oraz, że z medycznego punktu widzenia „...korzystanie z wody mineralnej pochodzącej z Systemu pomaga nam mieć pewność, co do jakości wody wypijanej przez nas, co pozwala na pominięcie wydatków ponoszonych przy zakupie wód mineralnych niewiadomego pochodzenia.”

Z uwagi na stwierdzone rozbieżności w treści dostarczonych egzemplarzy przedmiotowej oceny, organ antymonopolowy zwrócił się do jej autora o udzielenie wyjaśnień, która z wersji została sporządzona przez niego i zawiera prawdziwe informacje. Pismem z dnia 28.03.2003r. prof. Z. Antoszewski poinformował, iż jest autorem oceny przydatności wody, wykorzystywanej przez GENOWA SYSTEM POLAND LTD. Wyjaśnił także, że nie sporządzał żadnej oceny dla „OSMOSIS”. Przedsiębiorca ten nie zwracał się też do niego

o sporządzenie oceny. Treść przedmiotowej „Oceny (...)” wykorzystywanej przez „OSMOSIS” zawiera nieprawdziwe informacje dotyczące zarówno jego osoby, jak i przydatności filtrów i celowości ich stosowania. Prof. Z. Antoszewski nie jest bowiem – jak sugeruje treść „Oceny (...)” wykorzystywanej przez „OSMOSIS” – ani onkologiem, ani kierownikiem Katedry Śląskiej Akademii Medycznej. Również adres podany jako adres Górnośląskiego Centrum Medycznego, w którym jest zatrudniony autor, w rzeczywistości nie jest adresem Centrum, a jego prywatnym. Zdaniem prof. Z. Antoszewskiego informacje, dotyczące przydatności filtrów i celowości ich stosowania - zawarte w „Ocenie (...)” wykorzystywanej przez „OSMOSIS” - są nieprawdziwe i mogą wprowadzić w błąd, który może doprowadzić do zagrożenia życia.

Na przedsiębiorcach – gdy ich kontrahentami są konsumenci – ciąży szczególne obowiązki związane z udzielaniem konsumentom prawdziwej i pełnej informacji, ponieważ nie dysponując właściwą i kompletną wiedzą na temat towarów, konsumenci nie mogą podejmować świadomych i w pełni suwerennych decyzji w sprawie nabycia oferowanych towarów oraz usług. Obowiązek ten wynika wprost z treści art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141 poz. 1176), który stanowi, iż sprzedawca jest obowiązany udzielić kupującemu jasnych, zrozumiałych i niewprowadzających w błąd informacji w języku polskim, wystarczających do prawidłowego i pełnego korzystania ze sprzedanego towaru konsumpcyjnego.

Nie wywiązywanie się z tego obowiązku, a tym bardziej udzielanie informacji mogących wprowadzić konsumentów w błąd, stanowi naruszenie obowiązujących przepisów, w tym art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie (...), który za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uznaje m.in. naruszenie przez przedsiębiorców obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę. Obowiązek rzetelnego informowania konsumentów obejmuje wszystkie etapy sprzedaży, począwszy od przekazu reklamowego skierowanego do potencjalnych nabywców, aż do momentu zawarcia przez indywidualnego konsumenta umowy, której przedmiotem jest nabycie towaru lub usługi.

Szczególną wagę w zakresie ochrony interesów konsumentów przywiązuje ustawodawca w początkowej fazie sprzedaży, kiedy agresywne działania marketingowe i reklamowe podejmowane przez przedsiębiorców mogą wpłynąć na decyzje konsumentów co do nabycia towarów. Ochrona ta polega w szczególności na zakazaniu przedsiębiorcom reklamy, stanowiącej czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47 poz. 211 z późn.), w tym określonej w pkt 2 - reklamy wprowadzającej klienta w błąd i mogącej przez to wpłynąć na jego decyzję co do nabycia towaru lub usługi. Podkreślenia wymaga, iż rolą przekazu reklamowego jest nie tylko promowanie danego towaru lub marki i zachęcanie konsumentów do jego nabycia, ale również informowanie ich o towarze, jego cechach użytkowych, przeznaczeniu.

Oceniając stosowaną przez „OSMOSIS” reklamę, należy mieć na uwadze rolę, jaką odgrywa odbiór reklamy przez jej odbiorców, w tym konsumentów. W literaturze został wyrażony pogląd, iż „...ze względu na silne oddziaływanie reklamy na wybory dokonywane przez konsumentów (...) należy przyjąć wzorzec adresata nieuwważnego i łatwo poddającego się sugestiom” (tak: E. Nowińska i M. du Vall „Prawo handlowe tom 5. Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji” Wydawnictwa Prawnicze PWN Warszawa 2000),

tj. wzorzec przeciętnego adresata reklamy. Tak scharakteryzowany adresat reklamy, w niniejszej sprawie – konsument, będzie z pewnością odbierał analizowaną reklamę jako prawdziwą. Podstawą do wyobrażenia, że stosowana przez „OSMOSIS” reklama jest zgodna z rzeczywistym stanem rzeczy, może być zamieszczone w niej nazwisko prof. Z. Antoszewskiego oraz adres Górnośląskiego Centrum Medycznego.

Jak wykazało przeprowadzone przez organ antymonopolowy postępowanie – przedmiotowa „Ocena (...)” zawiera nieprawdziwe informacje, które mogą wprowadzić konsumentów – adresatów reklamy i jednocześnie potencjalnych nabywców – w błąd co do producenta filtrów, ich przydatności i celowości stosowania oraz osoby jej autora.

Po pierwsze, sugeruje ona konsumentom, że woda dostarczana przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne (woda kranowa) jest zanieczyszczona i nie mieści się w klasach czystości wody, a długotrwałe jej spożywanie może doprowadzić do wielu poważnych, a nawet śmiertelnych schorzeń, jak np. nowotwór piersi lub organów wewnętrznych.

Po drugie sugeruje, że jedynym sposobem pozbawienia wody kranowej wszystkich zanieczyszczeń chemicznych i organicznych jest oczyszczenie jej metodą odwróconej osmozy, przy zastosowaniu filtrów sprzedawanych przez „OSMOSIS”.

Po trzecie ocena zawiera informacje sugerujące zdrowotne właściwości wody oczyszczonej i mineralizowanej przez przedmiotowe filtry.

Po czwarte sugeruje, iż producentem filtrów jest jego sprzedawca, tj. „OSMOSIS” z Krakowa, a nie amerykański przedsiębiorca AQUAFILTER INC., jak również, że ocena prof. Z. Antoszewskiego została sporządzona wyłącznie dla filtrów, sprzedawanych przez „OSMOSIS” i to w dodatku określonego typu.

Po szóste, podaje nieprawdziwe informacje dotyczące osoby autora „Oceny (...)”, sugerując, iż jest on uznanym autorytetem z zakresu onkologii oraz pełni funkcję kierownika Katedry Śląskiej Akademii Medycznej.

Reasumując, stosowane przez „OSMOSIS” informacje są nieprawdziwe, ponieważ nie są zgodne ani z rzeczywistą oceną sporządzoną przez prof. Z. Antoszewskiego, ani z prawdziwymi danymi dotyczącymi specjalności oraz miejsca pracy autora opinii. Mogą one wprowadzać w błąd konsumentów, którzy nie dysponują stosowną wiedzą z zakresu medycyny lub chemii, aby ocenić prawdziwość twierdzeń zawartych w przedmiotowej „Ocenie (...)”. Należy zwrócić uwagę, że szczególny wpływ na postrzeganie przez konsumentów jej treści wywiera bezprawne powołanie się przez „OSMOSIS” na naukowy autorytet prof. Z. Antoszewskiego, który nie zezwolił na wykorzystanie sporządzonej przez siebie oceny, ani na wprowadzanie zmian w jej treści.

Zdaniem organu antymonopolowego, wykorzystywana przez „OSMOSIS” „Ocena (...)” wypełnia przesłanki czynu nieuczciwej konkurencji, określonego w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy zwalczaniu (...), tj. stanowi reklamę wprowadzającą klienta w błąd i mogącą przez to wpłynąć na jego decyzję co do nabycia towaru lub usługi.

Wykorzystywanie przez „OSMOSIS” przedmiotowej „Oceny (...)” stanowi równocześnie naruszenie art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie (...), w świetle którego praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest naruszenie obowiązku udzielania

konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz wprowadzająca w błąd reklama. Jeżeli stosowana przez przedsiębiorcę reklama wprowadza klienta w błąd – co ma miejsce w przedmiotowej sprawie – należy uznać, iż zawarte w tym przekazie informacje o towarach i usługach nie są rzetelne, ani prawdziwe. Oznacza to, że przedsiębiorca posługujący się reklamą wprowadzającą w błąd, narusza tym samym - ciążący na nim – obowiązek udzielania rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji o sprzedawanych przez siebie towarach i usługach. Należy zwrócić uwagę, iż wykorzystywana przez „OSMOSIS” reklama rażąco narusza interesy wszystkich konsumentów. Konsumentom bowiem – będąc pozbawieni rzetelnej i prawdziwej informacji o filtrach sprzedawanych przez „OSMOSIS” - nie mogą w sposób obiektywny ocenić i porównać walorów filtrów oferowanych przez tego przedsiębiorcę z filtrami oferowanymi przez innych sprzedawców, a w konsekwencji dokonać swobodnego wyboru tych urządzeń.

Wydając niniejszą decyzję, organ antymonopolowy odmówił wiarygodności wyjaśnień udzielonych przez „OSMOSIS”, jakoby przedmiotowa „Ocena (...)” była wykorzystywana wyłącznie w celach szkoleniowych. Okoliczność, iż została ona dostarczona przez Rzecznika, do którego napływają skargi od konsumentów, wskazuje, że była ona wykorzystywana w obrocie z konsumentami, a zatem, iż wniosek Rzecznika był uzasadniony.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono, jak na wstępie.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...), w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie, za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Z up. Prezesa UOKiK
Barbara du Vall
Dyrektor Delegatury

Otrzymują:

- **Pani Edyta Raimann-Pryszcz Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Pszczynie**
ul. 3 Maja 10, 43-200 Pszczyna,
- **Pan Janusz Woźniak Firma Handlowa „OSMOSIS” Profesjonalne Systemy Uzdatniania Wody**
ul. Fiołkowa 10/6, 31-457 Kraków

- a/a RKR